

הארץ/ספרים

הדוקטור האלקטרוני שלי

מאת: אלישע בר-מאיר

יום חמישי, 29 ביוני 2006

על שלושה ספרי רפואה מקוונים, רופא אחד "משוגע לדבר" וגעגועים לסימנייה

שלושה ספרי רפואה מקוונים
ד"ר מיקי דובלין. www.mednet.co.il

שלושת ספרי הרפואה המקוונים הראשונים בעברית פורסמו לאחרונה באתר האינטרנט של "רשת רפואה" (www.mednet.co.il), בניהולו של ד"ר רמי טמיר; ספרים אלה פתוחים לעיון לכל, ללא תשלום. הראשון עוסק במחלת האפילפסיה (המדריך השלם לאפילפסיה), השני בהפרעות קשב וריכוז, והשלישי במחלות זיהומיות וחיסונים.

מאחורי מיזם הפרסום האלקטרוני עומד ד"ר מיקי דובלין, שכתב את הספרים (בכתיבת ספר האפילפסיה השתתפה הד"ר יהודית מנליס). דובלין, רופא ילדים מקרית חיים, כותב ומפרסם את הספרים בהתנדבות, בעריכת אשתו אושרית, בעלת תואר שני בסיעוד. הרעיון עלה, לדבריו, לאחר שנוכח בחסרון חומר רפואי עדכני וזמין. "רק לפני שעה עידכנתי את הספר על מחלות חום וחיסונים במידע על תופעת לוואי שהתגלתה בתרופה חדשה", הוא מספר. "מעבודתי במרפאות קופת חולים נוכחתי לדעת שקיים צמא בקרב הציבור בארץ למידע רפואי שיהיה עדכני, מקיף ונגיש. בנושא החיסונים נוכחתי, כי למרות הביקוש הגדול לידע, אנשים נאלצים ללקט פיסות מידע על ידי שיטוט אינסופי באתרים שונים ברשת, שמרביתם אינם מעודכנים וחלקם מספקים מידע לקוי, שהנו מוטא עקב מסחריות יתר. הם נאלצים להיכנס לפורומים כדי להיעזר בניסיונם של גולשים אחרים ולרוב מתקשים בהבנת המידע בשפה האנגלית".

בארה"ב קל להשיג מידע רפואי מקיף ומאורגן ברשת. ספרי רפואה מקוונים בנושאים מגוונים מפורסמים במימון של אוניברסיטאות גדולות (כגון אתר eMedicine). בישראל אין מקורות כספיים לכך, ולכן המידע הרפואי בעברית המצוי ברשת הוא חלקי, מסורבל להשגה ולרוב אינו עדכני.

הרשת היא עולם אינסופי ומבולגן להפליא. לאחר שביליתי לאחרונה לילה שלם מול המסך המרצד בחיפוש אחר חידושים במחקר מחלה מסוימת, מצאתי את עצמי לבסוף באתר נידח ומרתק, שניתח את התאמתה של שבועת הרופא של היפוקרטס למאה ה-21. החיפוש אחר המחקר האמפירי התגלה כמתיש, והסתיים בסופו של דבר בחיפוש אחר כדור אקמול במגירה (האמיתית, לא הווירטואלית).

כאן בדיוק יתרונו של ספר הרפואה המקוון. לשמחתי, הספרים באתר רשת רפואה נראים על גבי המסך בדיוק כמו כל ספר מאז המצאת הדפוס, ואפשר גם לעלעל בהם. עיון בתוכן העניינים הוביל אותי ישירות לנושא המבוקש, ואת

העמודים הרלבנטיים שלחתי להדפסה. נהייתי גם מיתרונו המובהק של העידן הדיגיטלי: הפעלתי את הפעולה הידועה "העתק-הדבק" על הפיסקה הרלבנטית למחלה שבה התעניינתי, ושידכתי אותה מיידית לשמירה בתיקיית המסמכים שלי.

קיימים אתרים בודדים המפרסמים חנם ספרים בעברית ברשת; הסיבה העיקרית למיעוטם נעוצה בחשש מהפרת זכויות יוצרים. החוק קובע שאפשר לפרסם ספרים בחינם רק מאת מחברים שמתו לפני 70 ויותר. מסיבה זו, אתר פרויקט בן יהודה (www.benyehuda.org) מפרסם ספרים דוגמת "קבורת נשמות" מאת בוקי בן יגלי ו"נכא רוח" מאת י"ח ברנר. באתר esfarim.co.il מפורסמים 3,334 ספרים הניתנים להורדה בתשלום, וספרים בודדים בחינם (למשל, שירי רחל). לאכזבתי, גם לאחר ששילמתי תשעה שקלים בעבור ספר של טולסטוי, "חאג'י מוראט", במהדורתו האלקטרונית, והספר היה פרוש על גבי הצג, התוכנה לא התירה לי להדפיסו במדפסת הביתית: התכנים היעילים חסמו את אפשרות ההדפסה. מבחינתם, ספר אלקטרוני חייב להישאר אלקטרוני.

ולמה לי בעצם לי להדפיס? מהיכן הצורך הזה? נראה שאני אחד מאותם דינוזאורים שגדלו לא רק על תוכנו של ספר, אלא גם על פרטים שוליים כמו ריח הנייר, כתם הקפה בשולי הדף וצבעי עטיפת הקרטון. ולא ברור בכלל איך אפשר יהיה להשלים אי פעם עם אובדן הסימנייה.

**ד"ר אלישע בר-מאיר הוא מנהל מחלקת רדיולוגיה בבית החולים בני ציון
בחיפה**